

Murgi is the most important rock art site in Ladakh it most probably dates back from the Bronze Age (about 5000 years old), its study is crucial at national level.

རུབ་རའམ་ལྷུ་མ་ར་ཡུལ་ཚྲོང་ས་ནང་གི་སྐྱེ་བའི་ས་གནས་དེ་ནི་ལ་དུགས་ནང་ནས་དྲོ་སྤྲོད་བརྗོད་ཡོད་པའི་རི་མོའི་སྐྱེ་བའི་ཐོག་ཚེས་གལ་འགངས་ཆེ་བའི་ཡུལ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། རི་མོ་དེ་དག་ལས་མང་པོ་ཞིག་ཉུང་ལམ་འདས་པའི་ལོ་ངོ་ལྔ་སྟོང་ལས་མས་ཀྱི་ཚྲོན་ཏེ། ལི་མའི་དུས་རབས་ (BronzeAge) ནས་ཡིན་སྲིད་པ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པས་དེ་དག་ཐོག་ཉམས་ཞིབ་བྱ་རྒྱུ་ནི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གདན་ཐོག་གནད་གཞི་ཆེ་བའི་ལས་དོན་ཞིག་ཡིན།

Tirisha presents one of the most ancient Buddhist complex in Nubra, its study will certainly gives clues about the introduction of Buddhism in the valley.

ཏི་རི་ཤ་ནི་རུབ་ར་ཚྲོང་ས་ནང་ནས་གནའ་བོའི་དུས་ཀྱི་ནང་པའི་ལྷ་ཁང་སོགས་རྗེས་སྐྱོད་ཀྱི་ཤུལ་ལྷག་ཡོད་པའི་གནས་ཤིག་ཡིན་པས་དེ་དག་གི་སྐོར་ཞིབ་དཔྱད་བྱས་པ་བརྒྱུད་དང་དགེ་སྲོལ་དེས་པར་དུ་ཚྲོན་དུས་ས་གནས་འདིར་གནས་པའི་ནང་པའི་སྐོར་དོ་སྤྲོད་འབྱུང་བ་དང་། དེ་དག་གི་གནས་སྐྱེས་རྗེས་ལྷན་ཡོད་སྐོར་གྱི་ལུངས་སྤེལ་མངོན་གསལ་ཞིག་ར་ཐོད་འབྱུང་བར་དེས།

Deskit Tingang has one of the largest pre-Buddhist necropolis known in Ladakh, excavations on this site will undoubtedly enable to identify the cultural peculiarities of the valley.

བདེ་སྦྱིད་ཀྱི་ཉིང་སྐང་ཞེས་པའི་ས་གནས་དེར། ལ་དུགས་སྐུ་ནང་པ་མ་བྱུང་གོང་གི་དུར་ས་ཆེ་ཤོས་ནང་ནས་གཅིག་ཡོད་པར་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་། ས་གནས་དེར་ས་གཞི་རྩོག་འདོན་གྱི་ལས་གཞི་བརྒྱུད། ཚྲོང་ས་འདིའི་གནའ་བོའི་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བའི་ལུགས་སྐོར་ལ་དང་མཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་དོ་རྟོགས་སྐོར་དོ་སྤྲོད་འབྱུང་བར་དེས་པ་ནི་ཐོ་ཚཱ་བའི་བའི་སྐོར་ནས་བརྗོད་བྱུང་།

Phone: 01982-253143 (Archaeological Survey of India, Leh Mini Circle, Fort Road, Leh) Email: mafil.project@gmail.com

Supported by:
 Schweizerische Eidgenossenschaft
 Confédération suisse
 Confederazione Svizzera
 Confederaziun svizra
 Embassy of Switzerland in India

SWISSnex

MAFIL - མ་ཕིལ་

Indo-French Archaeological Mission in Ladakh / MAFIL

རྒྱ་གར་དང་ཕ་རན་ས་གཞུང་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་ལས་གྲུབ་པའི་གནའ་དངོས་ཤུལ་རྣམས་དཔྱད་རིག (Archaeology) དང་འབྲེལ་བའི་ལས་འགུལ།

MAFIL is the first ever official archaeological project in Ladakh.

It focuses for four years (2013-2016) on the Nubra valley.

MAFIL ཡང་ན་དེད་ཀྱི་ཚོགས་སྡེ་ནི། ལ་དུགས་ནང་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་གནའ་དངོས་ཤུལ་རྣམས་དཔྱད་རིག་པ (Archaeology) དང་འབྲེལ་བའི་ལས་འཆར་དང་ཤོས་དེ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཡང་རྒྱ་གར་གཞུང་དང་ཕ་རན་ས་གཞུང་གཉིས་མཉམ་འབྲེལ་ལས་གྲུབ་པའི་ཚོགས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། བརྒྱུ་བའི་ལས་འཆར་འདི་རུབ་ར་ཚྲོང་ས་ནང་དུས་ལུན་༢༠༡༣ལོ་ནས་༢༠༡༦བར། ལོ་ངོ་བཞི་ཡི་རིང་ལ་བརྒྱབ་སྐྱོར་ཚད་ལྡན་གྱི་འཆར་གཞི་འདིངས་ཡོད།

དེ་བཞིན་ཚོགས་སྡེ་འདིའི་ཚོགས་མིའི་དོ་བོ་ནི་རྒྱ་གར་ཕྱོགས་ཀྱི་འཇུག་སྡེ། དབང་ཆ་ལྡན་པའི་ཚན་པ་ཞིག་སྟེ། རྒྱ་གར་གནའ་དངོས་ཤུལ་རྣམས་དཔྱད་རིག་ལས་སྡེ་ (Archaeological Survey of India) ཡིན་པ་དང་། སྡེ་ཚན་འདི་ནི། རྒྱ་གར་དབུས་གཞུང་ཤེས་རིག་གཞུང་ཡོན་ཏན་ལས་སྡེའི་སྤངས་འཛིན་འོག་ཡོད་པའི་ལས་སྡེ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་འདི་ཉིད་ཐོག་མར་ར་ཚུགས་ནས་ལོ་ངོ་བཞི་ལྷག་གཅིག་དང་ཕྱེད་ཀ་ལྷག་ཕྱིན་ཡོད་ཅིང་། འདིས་རྒྱ་གར་རྒྱལ་ཡོངས་ནང་ལས་ཀ་སྐྱབ་བཞིན་ཡོད། དེ་བཞིན་ཕ་རན་ས་ཕྱོགས་ནས་ཡུལ་དེའི་ཕྱི་སྲིད་སྲོལ་ལོངས་ཀྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་ལྡན་པའི་གནའ་དངོས་ཤུལ་རྣམས་དཔྱད་རིག་གི་མཁས་པའི་སྡེ་ལྷན་ཅིག་ཡོད་ཅིང་། སྡེ་ལྷན་དེ་ནི་དུས་ལུན་ལོ་ངོ་ཉེ་ཤུའི་རིང་ལ། ལ་དུགས་ཀྱི་གནའ་བོའི་ལུགས་བྱང་དང་ལྷན་ཐོར་སོགས་ལ་ཉམས་ཞིབ་དང་ཡིག་ཆར་ཐོ་བཞུགས་བྱས་པ་བརྒྱུད་སྤངས་སྐྱོབ་བྱེད་མཁན་ཚན་པ་ཞིག་ཡིན།

Archaeology is the study of man's past by scientific analysis of the material remains: ruins of forts, palaces, temples, inscriptions, graveyards, stone sculptures, engravings on rocks, pottery, lithic tools and all other types of ancient objects.

In Ladakh these material remains span from the very first settlement of humans (around 5000 years ago) up to the Namgyal lineage.

First archaeologists carry out surveys by means of: photography, mapping, drawing and gathering of local knowledge about the past.

Secondly excavations are conducted on specific sites. During excavations various samples are collected (for example broken pieces of pottery, bones, wood, textile etc...).

The study of the site's underground and samples enable the archaeologists to identify the age of the remains and who made them.

In Nubra archaeological researches will lead to identify the various peoples who lived in the valley in the past and better understand the long history of contacts with its Tibetan, Central Asian and Indian neighbors over time.

It is the aim of archaeologists to share the information gathered through the MAFIL project with the local people.

The archaeological sites of Nubra are a unique part of the cultural heritage of Ladakh and have to be protected for future generations.

Three sites were selected for the MAFIL project: Murgi, Tirisha and Deskit.

In collaboration with religious authorities adequate ceremonies will be conducted whenever needed.

All findings are property of the Indian Government and will remain in Ladakh.

གནའ་དངོས་ཤུལ་རྫས་དབྱེད་རིག་ (Archaeology) རྟེན་ཤུལ་ལྟུང་དངོས་རྫས་དབེར་ན། ཞིག་རལ་དུ་སོང་བའི་དམག་རྫོང་།
ས་གནས། ལྷ་ཁང་། རྫོང་བཞོན་ཡི་གེ་དང་རི་མོ། དུར་ཁང་། རྫོང་བཞོན་ཡི་གེ།
རྫོང་ཡི་ཡོ་བྱེད་སོགས་ཀྱིས་མཚན་པའི་གནའ་བོའི་ཅ་དངོས་སོགས་ལ་བརྟུགས་དབྱེད་བྱས་པ་བརྒྱུད།
མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འདས་པའི་བྱུང་བ་སོགས་ལ་རྒྱས་ལོན་བྱ་བའི་རིག་པ་ཞིག་ཡིན།
ལ་དུགས་སུ་འདི་ནང་བཞེན་གནའ་རྫས་ཤུལ་ལྟུང་དག་ལྟུང་འདྲིའི་ཚེས་ཐོག་མ་འགོ་བ་མི་གནས་འགོ་རྒྱུགས་པ་ནས་རྣམ་རྒྱ
ལ་རྒྱུད་ཡན་གྱི་ལོ་ངོ་ལྷ་སྐྱོང་གི་ཐོན་ལེན་ལོན་པར་ཚོད་དཔག་བྱ་བྱུང། གནའ་དངོས་བརྟུགས་དབྱེད་སྐབས་ཐོག་མར་ལས་
ཐེ་འདིས་པར་ཆས་བརྒྱུད་པར་སྐབས་པ་དང་། ས་གཞིའི་ས་ཀླུ་ཚོད་རྒྱུ་བ། རི་མོ་བྲིས་པ་དང་ས་གནས་ཀྱི་དག་རྒྱུན་ལ
'གཞུགས་པའི་སྐར་སྐྱོན་མའི་ལོ་རྒྱུས་སོགས་ཞིབ་བཟུར་གྱིས་བརྟུགས་དབྱེད་བྱེད་ཅིང་།
རིམ་པ་གཉིས་པར་ས་གཞི་རྫོང་འདྲོམ་བྱས་པ་བརྒྱུད་ས་འོག་ནས་བརྟེན་པའི་ཅ་དངོས་དབེར་ན།
གས་ཆག་ཏུ་ལྷུང་བའི་རྫོང་ལོ་རྒྱུད། རུས་པ། ཤིང་། རས་རིགས་ལ་སོགས་པར་དབྱེད།
དབྱེད་ཐ བས་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་གནའ་རྫས་ཉམས་ཞིབ་མཁས་པ་དག་ལ་གནའ་བོའི་ཅ་དངོས་དེ་དག་དུས་རབས་གང་དང
'མི་རབས་གང་གི་སྐབས་ཀྱི་ཡིན་པར་ཤེས་རྟོགས་ཡོང་བའི་ཕན་ཐོགས་སུ་འགྱུར།
དེ་བཞིན་གནའ་དངོས་ཤུལ་རྫས་དབྱེད་རིག་གི་ཐབས་ཚུལ་ལ་བརྟེན་ནས་ལུས་པ་རྫོངས་ནང་། གནའ་རྫས་ཉམས་ཞིབ་བྱས་
པ་བརྒྱུད་འདས་པའི་དུས་སུ་མི་རིགས་སུ་དང་གང་ཞིག་རྫོངས་འདྲིའི་གནས་ཡོད་དང་། དེ་དག་གི་འདས་པའི་དུས་ལུན་རི
ང་བོའི་ལོ་རྒྱུས། གཞན་ཡང་ལ་དུགས་ཀྱི་བྱིས་མཚེས་བོད་དང་། དབྱུས་ཨེ་ཤི་ཡ་དེ་བཞིན་རྒྱ་གར་སོགས་དང་འབྲེལ་ལམ་ཐི་
ལྷར་བྱུང་ཡོད་པའི་སྐོར་ལ་རྒྱས་ལོན་པ་དང་དོ་སྣང་བྱ་བའི་ཆ་རྒྱུན་དུ་འགྱུར།
གོང་སློབ་ཚོགས་པ་གཉིས་ཀྱིས་དེ་ལྷ་སའི་ཉམས་ཞིབ་བྱ་བའི་དམིགས་ལྡུལ་ནི། ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་ལམ་ནས་གསར་རྟོགས་བྱུང་
བའི་གནས་ཚུལ་དག་ཕྱོགས་བཟོམས་ཀྱིས། ས་གནས་མི་དམངས་དང་མཉམ་དུ་བརྗེ་སྤྲོད་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཡིན།
གནའ་དངོས་ཤུལ་རྫས་དབྱེད་རིག་ལས་སྤེའི་སྐབས་འདྲིའི་འོག་ཡོད་པའི་ལུས་པ་རྫོངས་ཀྱི་ས་གནས་དེ་དག་ནི།
ལ་དུགས་རྫོངས་ཀྱི་ལྡུལ་སྤོལ་གོམས་གཤེས་སོགས་ཀྱི་ཆ་ཤས་དམིགས་བསལ་དང་འབྲུག་པར་བ་ཞིག་ཡིན་པས།
ལ་དུགས་ཀྱི་འབྲུང་འགྱུར་མི་རབས་ཕྱི་མ་དག་གི་གོ་སྐལ་དུ་གཅེས་གཉེར་དང་སྤྱད་སྐྱོབ་བྱ་རྒྱུ་ནི་དགོས་དོན་ངོ་མ་དེ་ཡིན།
དེ་བས་ན་ཉམས་ཞིབ་དང་བརྟུགས་དབྱེད་བྱ་ཆེད་དེད་གོང་སློབ་ཚོགས་སྤེའི་
ལུས་པ་རྫོངས་ནང་ནས་བདེ་སྐྱོད། ལུས་ལོ་ ཉི་རི་ཤ་བཅས་ས་གནས་གསུམ་བདམས་ཚར་བ་ཡིན།

དེ་བཞིན་ཚོས་ཀྱི་གནའ་ཡོད་མི་སྣ་དང་མཉམ་འཛུལ་གྱིས་འོས་འཚམས་ཀྱི་མཛད་སློ་སོགས་ཀྱང་།
དུས་བསྐྱེད་གྱིས་རྒྱུ་དང་།

ཉམས་ཞིབ་སྐབས་གསར་རྟོགས་བྱུང་བའི་ཅ་དངོས་དག་ རྒྱ་གར་དབྱུས་གཞུང་གི་བདག་རྒྱུས་སམ་རྒྱ་ནོར་དུ་
ལྷུང་ཞིང་། དེ་ལྷར་ལ་ཡང་སྐར་ལྷུང་ལ་དུགས་སུ་རང་སོར་ལྟས་པའམ་འཛོག་རྒྱ་ཡིན་ནོ།